

УДК 378.018.8:373.3.011.3-051]:373.3.017:613:373.3.016:796(045)

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Ольга Комар, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0003-0289-2359

E-mail: o.a.komar@udpu.edu.ua

У статті розкрито особливості та схарактеризовано зміст підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури. Визначено основні положення, на яких базується підготовка майбутніх учителів початкової школи засобами фізичної культури. Розкрито особистісно-орієнтований та здоров'язбережувальний підходи до змісту підготовки майбутніх учителів. Розкрито значення уроку фізичної культури у формуванні здорового способу життя учнів. Встановлено змістові компоненти підготовки майбутніх учителів початкової школи. Визначено особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів засобами фізичної культури.

Ключові слова: особливості; зміст; підготовка; майбутні учителі; початкова школа; формування здорового способу життя; молодші школярі; уроки фізичної культури.

FEATURES AND CONTENT OF TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR FORMING A HEALTHY LIFESTYLE OF STUDENTS IN PHYSICAL EDUCATION LESSONS

Olha Komar, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Professional Methods and Innovative Technologies in Primary School, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0003-0289-2359

E-mail: o.a.komar@udpu.edu.ua

The article reveals the features and characterizes the content of the training of future primary school teachers for the formation of a healthy lifestyle for students in physical education lessons. The main provisions on which the training of future primary school teachers by means of physical education is based are defined. A person-oriented approach to the content of the training of future teachers is revealed. It has been proven that the content of the training of future teachers is a means of cultural transmission, mastering which acquirer adapts to the changing conditions of society, becomes capable of no adaptive activity. The main tasks of training future primary school teachers are defined, then its content is revealed, which consists of elements of social culture accumulated by mankind and passed on from generation to generation: a set of knowledge, abilities and skills, the formation of a worldview, as

well as the mastering of the experience of humanity in a certain direction. A special component of the content of the students' training is singled out – the acquisition of the ability to form a healthy lifestyle in elementary school students during physical education lessons. The importance of the physical education lesson in the formation of a healthy lifestyle of students is revealed. The content components of the training of future primary school teachers through the processes of forming a healthy lifestyle of students in physical education lessons have been established: knowledge, motor actions, physical exercises, bodily functions of the body, health systems, attitude to one's health, to oneself, as values. Attention is drawn to the characteristics of health-improving systems, lifestyle, purposeful motor activity, and psychological readiness of future primary school teachers for the formation of a healthy lifestyle for students in physical education classes. The specifics of training future primary school teachers for the formation of a healthy lifestyle of students through the means of physical education are revealed. It has been proven that a health-preserving approach determines new goals and the result of training future primary school teachers for the formation of a healthy lifestyle for students by means of physical education.

Key words: *features; content; preparation; future teachers; elementary school; formation of a healthy lifestyle; younger schoolchildren; physical education lessons.*

На сучасному етапі розвитку суспільства дедалі частіше постає питання вдосконалення фізкультурної освіти у закладах загальної середньої освіти, оскільки вона слабо вирішує основні завдання – фізичного, морального, розумового розвитку особистості; передбачає розвиток фізичної підготовленості учнів, що не дає їм можливості накопичувати практичний досвід для його реалізації у майбутньому житті.

Важливою з цього погляду, є підготовка майбутніх учителів, зокрема початкової школи, спрямованої на формування в учнів потреб, інтересів, цінностей, життєвих планів соціального змісту, до якого входить здоровий спосіб життя. Головними характеристиками означеного процесу є: загальна готовність майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя в учнів, до здійснення фізкультурної та спортивної діяльності, інших видів діяльності, що вимагають відповідних навичок та підготовки, безпосередня участь у конкретному процесі фізкультурної та інших видів діяльності, вироблення певного ставлення до фізичної культури, її чинників, форм прояву та функціонування.

Цільова орієнтація підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя в учнів характеризується установкою на фізкультурну діяльність, а спеціальна орієнтація на актуальний вибір і оволодіння сукупністю знань і умінь у конкретному виді фізкультурної діяльності, розрахованих на їх використання на уроках фізичної культури.

Ці орієнтації є визначальними у побудові процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи, орієнтованої на здоровий спосіб життя учнів, оскільки їх здоров'я необхідно розглядати як важливий компонент фізкультурної освіти, а її завдання – формування фізичної культури та здорового способу життя особистості.

Аналіз проблем підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури розглядався у контексті освітньої системи, завдяки чому вивчено: особливості організації освітнього процесу майбутніх учителів початкової школи (С. Іванніков [1], М. Маєвський [3], Б. Максимчук [4], О. Марченко [5] та ін); розроблено вимоги до підготовки майбутнього вчителя до формування здорового способу життя в учнів у системі фізкультурної освіти (Т. Мірошніченко [6], К. Ніколаєв [9], Г. Остапенко [11], Г. Панченко [12] та ін.), розкрито умови проектування та реалізації здоров'язбе-

режувальної технології фізичного виховання молодших школярів (А. Кошура [2], С. Моїсєєв [7], В. Мужичок [8], А. Огнистий [10], Г. Путятіна [13], В. Федюк [14]).

Водночас не отримали достатньо глибокого вивчення та застосування у практиці підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури такі питання, як формування внутрішньої мотивації до занять фізичною культурою, становлення ціннісної сфери особистості в аспекті фізичного розвитку та здорового способу життя молодших школярів.

Наведений аналіз широкого спектра теоретичних і науково-практичних джерел дозволяє зробити висновок, що в сучасній психолого-педагогічній науці існує значний обсяг практико-орієнтованих розробок, присвячених підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів, що підтверджує її значущість і актуальність. Актуальність означеної проблеми підтверджується і тим фактом, що за роки навчання у закладах загальної середньої освіти зростає кількість учнів з порушенням психічного здоров'я, постави, зору, органів травлення, збільшується кількість тих, хто вживає наркотики у молодшому шкільному віці. Це підтверджує значущість уроків фізичної культури у формуванні здорового способу життя учнів початкової школи.

У наші дні недостатньо високий рівень підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури відчувається досить сильно і це шкодить їм значно більше, ніж нестача знань у будь-якій іншій галузі. Важливого значення, у зв'язку з цим, набуває фізкультурна освіта як змістовий компонент підготовки майбутніх учителів початкової школи до здорового способу життя учнів початкових класів.

Нині у педагогічних дослідженнях йде пошук нових систем підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів початкових класів.

На думку К. Ніколаєва, підготовка майбутніх учителів початкової школи засобами фізичної культури базується на таких основних положеннях:

- необхідності гуманізації процесу підготовки, що орієнтує всю педагогічну систему на обов'язкове врахування індивідуальності, розвиток самостійності, залучення до здорового способу життя на користь особистості та безумовну повагу до її свободи;
- лібералізації процесу підготовки з метою переходу до педагогіки співробітництва, надання кожній особистості можливості освоювати, реалізовувати та примножувати цінності фізичної культури, шляхом вільного вибору засобів, форм та методів фізичного вдосконалення;
- безперервному вдосконаленні змісту їх підготовки;
- інтелектуалізації процесу формування фізичної культури особистості, оскільки тільки на основі знань та точного обсягу інформації про шляхи освоєння фізкультурних цінностей вибору індивідуально прийнятних форм методів та орієнтованого фізичного самовдосконалення можна сформувати індивідуальну фізичну культуру;
- орієнтації формування певного світогляду, переконаності та усвідомленого ставлення людини до освоєння фізкультурних цінностей [9, с. 137].

Процес підготовки майбутніх учителів початкової школи, за визначенням

О. Марченко, повинен мати творчий, динамічний характер, оскільки він має завдання навчити учня виробляти навички здорового способу життя свідомо та самостійно [5, с. 14].

Важливого значення набуває підготовка майбутніх учителів початкової школи, як змістовий компонент освіти загалом. З одного боку, їх підготовка передбачає вирішення завдання усвідомлення своєї тілесності, фізичної статури, з іншого боку, сприяє усвідомленню своєї індивідуальності, природної та соціально зумовленої унікальності. У зв'язку з цим, важливим стає набуття почуття своєї цінності, особистісної гідності, відповідального ставлення до себе, до світу. Це означає, що фізкультурна освіта невіддільно супроводжує загальнокультурний розвиток людини (М. Маєвський [3], О. Марченко [5]).

У традиційній педагогіці, орієнтованій на реалізацію переважно освітніх цілей, зміст підготовки майбутніх учителів початкової школи визначається як сукупність систематизованих знань, умінь та навичок, поглядів та переконань, а також певний рівень розвитку пізнавальних здібностей та практичної підготовки, які мають бути досягнуті в результаті освітнього процесу. Це характеризує знаннево-орієнтований підхід до визначення сутності підготовки майбутніх учителів. За такого підходу у центрі уваги постають знання, які є абсолютною цінністю, що призводить до орієнтації змісту підготовки на середнього учня та інших негативних наслідків.

Сучасні дослідники у світлі ідеї гуманізації освіти утверджують особистісно-орієнтований підхід до змісту підготовки майбутніх учителів. Так, Т. Мірошніченко під змістом підготовки майбутніх учителів розуміють педагогічно адаптовану систему знань, умінь та навичок, досвіду, засвоєння яких покликане забезпечити відтворення та розвиток матеріальної та духовної культури суспільства [6, с. 137].

Б. Максимчук вважає, що зміст підготовки майбутніх учителів – це зміст процесу прогресивних змін властивостей та якостей особистості, необхідною умовою якого є особливим чином організована діяльність [4, с. 55].

Отже, зміст підготовки майбутніх учителів є засобом трансляції культури, опановуючи який здобувач адаптується до змінних умов соціуму, стає здатним до неадаптивної активності.

За особистісно-орієнтованого підходу до визначення сутності змісту підготовки майбутніх учителів початкової школи абсолютною цінністю є сама людина. Такий підхід забезпечує свободу вибору змісту підготовки для задоволення освітніх, духовних, культурних та життєвих потреб здобувача, становлення індивідуальності та можливості самореалізації (Б. Максимчук [4], К. Ніколаєв [9]).

Завдання підготовки майбутніх учителів початкової школи має полягати в тому, щоб забезпечити здобувачу мінімум доступних засобів індивідуального розвитку, які б становили основу для освоєння необхідних йому культурних цінностей. Щоб культурна наступність відбувалася успішно, потрібні зусилля, потрібна організація послідовної та внутрішньо узгодженої системи підготовки. Кожен акт цілеспрямованої діяльності передбачає знання про мету, спосіб, засоби, об'єкт і результати діяльності [12, с. 136].

Основним завданням підготовки майбутніх учителів початкової школи є розвиток та саморозвиток здобувача як особистості в освітньому процесі, у тому числі під впливом спеціально організованого впливу.

Відповідно до завдань, зміст підготовки майбутніх учителів початкової школи

складається з елементів соціальної культури, накопичених людством і переданих із покоління до покоління: сукупності знань, умінь та навичок, формування світогляду, а також освоєння досвіду людства у певному напрямі. Ці види змісту підготовки мають бути передані молодому поколінню. Зміна умов життя, зміна всієї системи поглядів на природу, на людину та їхню взаємодію зумовлює формування нової структури фізкультурних потреб кожного учня. У нього виявляється інтерес до оволодіння значного обсягу фізкультурних знань, прагнення пізнати особливості власного фізичного потенціалу, методів його розвитку та вдосконалення, формується новий рівень свідомості щодо свого здоров'я, здорового способу життя [14, с. 202].

Однією із складових змісту підготовки здобувачів є набуття вміння формувати в учнів початкової школи здоровий спосіб життя на уроках фізичної культури.

Саме урок фізичної культури здатен дати учням найнеобхідніше – здоров'я, яке формується за допомогою спеціальних фізичних вправ, природних чинників та впливу на їх свідомість. Це педагогічний процес цілеспрямованої зміни фізичних та духовних можливостей учня. Фізичні вправи мають бути обов'язково щоденними, у повному співвідношенні з розумовими заняттями [13, с. 107].

Отже, урок фізичної культури – це цілеспрямований процес навчання руховим навичкам та вмінням; знанням про фізичну культуру та гігієну, формування інтелектуальних та моральних рис особистості, а також розвитку психічних та фізичних якостей у процесі рухової діяльності при самостійній активності самих учнів.

Змістовою основою підготовки майбутніх учителів початкової школи на уроках фізичної культури та її компонентами є:

- 1) рухові дії: виділення та відчуження за допомогою виконання різних рухових дій окремих властивостей людського організму (фізіологічних, психічних та рухових). Предметом вивчення при освоєнні зі здобувачами ходьби, бігу, плавання, стрибків та ін., є визначення їх впливу на організм: рухову, кровоносну, нервову та ін. системи;
- 2) тілесні функції організму: розкриття через фізичні навантаження індивідуальних особливостей організму та визначення адекватних їм способів зміни його стану. У ході вивчення систем організму, свого психічного стану в процесі освоєння оптимальної техніки рухових дій та способів розвитку рухових якостей здобувачі здатні звертати увагу на індивідуальні фізіологічні, психічні, рухові особливості свого організму;
- 3) оздоровчі системи: цей компонент освоюється через ознайомлення з різними підходами до здійснення комплексного впливу на організм з метою його оздоровлення та фізичного вдосконалення [10, с. 34];
- 4) фізичні вправи здійснюються з гігієнічною метою, завдання яких у підготовці майбутніх учителів полягає у розвитку сил та здоров'я дитини або у відновленні її здоров'я. Звідси С. Моїсєєв робить висновок: на уроках фізичної культури необхідно чітко відрізняти санітарні цілі від загальноосвітніх; головне завдання уроку фізичної культури – сприяти обмеженню свавілля у діях та свідомому ставленню до цих дій; фізичні заняття повинні дисциплінувати, привчати володіти собою та керувати своїм тілом [7, с. 301].

У процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи при освоєнні

оздоровчих систем звертається увага на їх характеристики, режим життєдіяльності (сон, харчування, відпочинок тощо), цілеспрямовану рухову активність (набір певних вправ), психологічну підготовленість (рефлексію, планування і прогнозування можливих життєвих ситуацій). Рух є основою, на якій базуються всі накопичені знання у сфері фізичної культури. Навчання самостійного освоєння та застосування їх через усвідомлене виконання дозволяє вивчати навколишній світ. Вміння самостійно освоювати та використовувати рухові дії – один з основних способів зміни своєї тілесності. Рухові дії становлять і основу для підготовки майбутніх учителів початкової школи, результатом якої є вміння побудувати свою власну методичку роботи у напрямі формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури [12, с. 135].

Крім того, до компонентів підготовки майбутніх учителів початкової школи через процеси формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури віднесено: знання; фізкультурну діяльність; ставлення до свого здоров'я, до себе, як цінності.

Головна спрямованість підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів засобами фізичної культури полягає в посиленні уваги до учня як найвищої соціальної цінності; визначення орієнтації на здоровий спосіб життя; підготовці фізично та психічно здорових і гармонійно розвинених людей, спираючись на ідеї, цінності та самоцінності людини, її розвиток, саморозвиток, особистісне зростання. Розвиток – це об'єктивний процес внутрішньої, послідовної, а також кількісної та якісної зміни фізичних та духовних сил людини.

Для здійснення підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів засобами фізичної культури необхідно розрізняти такі поняття як фізичний розвиток (зміна зростання, ваги, сили, пропорції тіла людини); фізіологічний розвиток (зміна функцій організму в області серцево-судинної, нервової систем, травлення, дітородіння тощо) та психічний розвиток (ускладнення процесів відображення людиною дійсності: відчуття, сприйняття, пам'яті, мислення, почуття, уяви, а також складніші психічні освіти: потреби, мотиви діяльності, здібності, інтереси, ціннісні орієнтації) (В. Мужичок [8], К. Ніколаєв [9], А. Огнистий [10], В. Федюк [14]).

Науковці доводять, що це має важливе значення при організації фізичного розвитку особистості. Основним критерієм розвитку є вміння самостійно, творчо вирішувати завдання різного типу, переходячи від репродуктивних завдань до творчих. Істотним показником розвитку дитини, її свідомості є рівень рефлексії, тобто ступінь усвідомлення дитиною своїх дій, себе, свого «Я». Останнє стає основним механізмом, що опосередковує різні аспекти розвитку дитини.

Чим краще людина керує м'язевими групами свого тіла, тим з більшою спритністю вона робить свої рухи і тим швидше це здійснює самостійно. Подібний зв'язок спостерігається у розумовому розвитку: що більше людина навчається володіти всіма сферами розумової діяльності, то легше і швидше з'ясовує значення всіх явищ, із якими зустрічається. Грунтовність і глибина думки залежать від вправ, що поступово посилюються, розумових дій, так як і розвиток фізичних сил залежить від вправ відповідних органів. Якщо учень засвоїв ці рухи, він може різноманітними способами комбінувати їх між собою і довести до високого рівня самостійності [10, с. 27].

Здоров'язберезувальний підхід визначає шлях створення нового значення

фізичної культури та нових цілей підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів засобами фізичної культури. Це визначає розробку нових підходів до відбору знань, їх співвідношень та зв'язків, що сприятиме формуванню цілісного уявлення про місце тілесної рухової сутності людини, фізичного виховання в системі явищ культури та соціальних відносин.

Нове розуміння фізичної культури визначає нові цілі та зміст підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури: 1) створення умов розвитку природних здібностей учня; 2) навчання руховим умінням та навичкам, що збагачують природні задатки, способами самонавчання та побудови власних програм формування фізичних якостей; 3) формування уявлень, установок, відносин, потреб, способів фізично культурного життя (фізична культура через процеси здоров'язбереження).

Важливою умовою та результатом такого підходу до підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури стане сталість цього процесу.

Нове бачення підготовки майбутніх учителів початкової школи через процеси формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури має визначити і нове культурологічне, гуманітарне мислення майбутнього фахівця. Це означає, для того, щоб виховати в іншого постійну потребу у фізичному вдосконаленні, у підвищенні фізкультурної освіченості та у повсякденних заняттях фізичними вправами, забезпечити безперервність, майбутній фахівець повинен не просто впливати на фізичні якості та здібності учня, а культурно спілкуватися з ним, постати перед ним як персоніфікований образ фізично здорової людини.

Як результат, на нашу думку, підготовка майбутніх учителів початкової школи через процеси формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури, має містити три складові: а) фізичну культуру особистості; б) систему пропаганди оздоровчого та соціального ефекту фізичної культури; в) професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту.

На перше місце ставиться побудова культуродоцільної системи підготовки майбутніх учителів початкової школи через процеси формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури. А це означає, що мають враховуватися не тільки ті напрями, за якими має здійснюватися зміна самої культурної парадигми, системи ціннісних орієнтацій суспільства та людини, а й вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів початкової школи для цих змін.

Результатом підготовки майбутніх учителів початкової школи через процеси формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури, на наш погляд, має стати розвинена особистість, яка здатна: 1) до самовизначення у житті та професії; 2) комфортно почуватися у соціумі; 3) до оволодіння знаннями, рухами, якостями як засобами для нормальної життєдіяльності та фізичного розвитку; 4) до формування та підтримання здорового способу життя.

Отже, зміст підготовки майбутніх учителів є засобом трансляції культури, опановуючи який здобувач адаптується до змінних умов соціуму, стає здатним до неадаптивної активності. Основний зміст підготовки майбутніх учителів початкової школи складається з елементів соціальної культури, накопичених людством і переданих із покоління до покоління: сукупності знань, умінь та навичок, формування

світогляду, а також освоєння досвіду людства у певному напрямі. Особливою складовою змісту підготовки здобувачів є набуття вміння формувати в учнів початкової школи здоровий спосіб життя на уроках фізичної культури. Змістовим компонентом підготовки майбутніх учителів початкової школи через процеси формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури визначено: знання, рухові дії, фізичні вправи, тілесні функції організму, оздоровчі системи, ставлення до свого здоров'я, до себе, як цінності.

Звертається увага на характеристики оздоровчих систем, режим життєдіяльності, цілеспрямовану рухову активність, психологічну підготовленість майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів на уроках фізичної культури. Доведено, що здоров'язбережувальний підхід визначає нові цілі та результат підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування здорового способу життя учнів засобами фізичної культури.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці наукових основ та створення методик підвищення фізкультурної грамотності у процесі використання засобів фізичної культури в організації здорового способу життя різних категорій населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іванніков С. І. Індивідуально-диференційований підхід у змісті і методиці підготовки майбутніх учителів початкової школи до фізичного виховання учнів. *Науковий вісник Донбасу*. 2012. № 1. Режим доступу: <http://surl.li/ftlcg> (дата звернення: 23.03.2023).
2. Кошура А. В., Бамбурак В. Б., Горюк П. І., Молдован А. Д. Формування потреби в уроках фізичної культури для учнів молодшого шкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 22. Т. 4. 2020. С. 21–25.
3. Маєвський М. Формування фізичної культури особистості як головна мета фізичного виховання студентської молоді. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2019. Вип. 2. С. 62–68.
4. Максимчук Б. А. Сутність готовності майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності з фізичної культури. *Нові технології навчання*. Київ, 2006. Вип. 45. С. 52–59.
5. Марченко О. Формування ціннісних категорій особистості фізичної культури у студентської молоді: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Дніпропетровськ, 2010. 20 с.
6. Мірошніченко Т. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів до реалізації принципів життєтворчості: естетотерапевтичний підхід. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 4. С. 135–141.
7. Моїсєєв С. О. Сучасні підходи до проведення уроків фізичної культури у загальноосвітній школі. *Педагогічний альманах*. Херсон, 2017. Вип. 34. С. 296–303.
8. Мужичок В. О., Мосейчук А. В. Використання рухливих ігор у формуванні здоров'язбережувальної компетенції молодших школярів загальноосвітньої школі. *Молодий вчений*. 2018. № 3.3(55.3). С. 105–108.
9. Ніколаєв К. Г. Формування мотивації до занять фізичною культурою студентів вищих навчальних закладів не фізкультурного профілю. *Науковий вісник МДУ імені В. О. Сухомлинського*. Миколаїв, 2010. С. 135–142.
10. Огністий А. В., Огніста К. М. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (опорні конспекти лекцій). Тернопіль: ТАЙП, 2018. 86 с.
11. Остапенко Г. О., Циганок О. В., Жестков С. Г. Структурні компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1(7). С. 78–85.
12. Панченко Г. І. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності з попередження дидактогенних порушень здоров'я учнів

- початкової школи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 188. С. 134–138.
13. Пуятіна Г. М., Гауряк О. Д., Канівець Т. В. Вплив уроків фізичної культури із застосуванням оздоровчих технологій на рівень знань з оздоровчої фізичної культури та фізичну підготовленість дітей молодшого шкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 22. Т. 4. С. 105–109.
  14. Федюк В. Особливості формування морально-вольових якостей учнів початкової школи на заняттях з фізичної культури. *Нові педагогічні виміри професійного розвитку майбутніх учителів: сучасні реалії та виклики*: матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Бердянськ, 15 листопада 2022 р.). Бердянськ, 2022. С. 201–204.

REFERENCES

1. Ivannikov, S. I. (2012). Individualno-dyferentsiiovanyi pidkhdid u zmisti i metodytsi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do fizychnoho vykhovannia uchniv. *Naukovyi visnyk Donbasu, 1*. URL: <http://surl.li/ftlclg> [in Ukrainian].
2. Koshura, A. V., Bamburak, V. B., Horiuk, P. I., Moldovan, A. D. (2020). Formuvannia potreby v urokakh fizychnoi kultury dlia uchniv molodshoho shkilnoho viku. *Innovatsiina pedahohika, Vol. 22, T. 4, 21–25* [in Ukrainian].
3. Maievskiy, M. (2019). Formuvannia fizychnoi kultury osobystosti yak holovna meta fizychnoho vykhovannia studentskoi molodi. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu, Vol. 2, 62–68* [in Ukrainian].
4. Maksymchuk, B. A. (2006). Sutnist hotovnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do profesiinoї diialnosti z fizychnoi kultury. *Novi tekhnolohii navchannia. Kyiv, Vol. 45, 52–59* [in Ukrainian].
5. Marchenko, O. (2010). Formuvannia tsinnisnykh katehoriї osobystoi fizychnoi kultury u studentskoi molodi: *Extended abstract of candidate's thesis*. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].
6. Miroshnichenko, T. (2019). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do realizatsii pryntsyypiv zhyttietvorchosti: estetoterapevtychnyi pidkhdid. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal, 4, 135–141* [in Ukrainian].
7. Moiseiev, S. O. (2017). Suchasni pidkhody do provedennia urokiv fizychnoi kultury u zahalnoosvitnii shkoli. *Pedahohichnyi almanakh. Herson, Vol. 34, 296–303* [in Ukrainian].
8. Muzhychok, V. O., Moseichuk, A. V. (2018). Vykorystannia rukhlyvykh ihor u formuvanni zdoroviazberezhualnoi kompetentsii molodshykh shkolariv zahalnoosvitnoi shkoli. *Molodyi vchenyi, 3.3(55.3), 105–108* [in Ukrainian].
9. Nikolaiev, K. H. (2010). Formuvannia motyvatsii do zaniat fizychnoiu kulturoiu studentiv vshchychkh navchalnykh zakladiv ne fizkulturnoho profiliiu. *Naukovyi visnyk MDU imeni V. O. Sukhomlynskoho: zbirnyk naukovykh prats, Mykolajiv, 135–142* [in Ukrainian].
10. Ohnystyi, A. V., Ohnysta, K. M. (2018). Teoretyko-metodychni osnovy fizychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku (oporni konspekty lektsii). Ternopil: TAIP [in Ukrainian].
11. Ostapenko, H. O., Tsyhanok, O. V., Zhestkov, S. H., (2012). Strukturni komponenty hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do orhanizatsii zdoroviazberezhualnoho navchalno-vykhovnoho seredovyscha zahalnoosvitnoi shkoly. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu, 1(7), 78–85* [in Ukrainian].
12. Panchenko, H. I. (2020). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do zdoroviazberezhualnoi diialnosti z poperedzhennia dydaktohenykh porushen zdorovia uchniv pochatkovoї shkoly. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky, Vol. 188, 134–138* [in Ukrainian].
13. Putiatina, H. M., Hauriak, O. D., Kanivets, T. V. (2020). Vplyv urokiv fizychnoi kultury iz zastosuvanniam ozdorovchykh tekhnolohii na riven znan z ozdorovchoї fizychnoi kultury ta fizychnu pidhotovlenist ditei molodshoho shkilnoho viku. *Innovatsiina pedahohika, Vol. 22, T. 4, 105–109* [in Ukrainian].
14. Fediuk, V. (2022). Osoblyvosti formuvannia moralno-volovykh yakosteї uchniv pochatkovoї shkoly na zaniattiakh z fizychnoi kultury. *Novi pedahohichni vymiry profesiinoho rozvytku maibutnikh uchyteliv: suchasni realii ta vyklyky*: матер. Vseukr. nauk.-prakt. internet-konferentsii. *Berdiansk, 201–204* [in Ukrainian].